

CODI 28517 INTRODUCCIÓ AL PENSAMENT GREC

Prof.: Carlos VARIAS GARCIA

Contingut

Aquesta assignatura ofereix als estudiants un panorama dels trets característics que defineixen la idiosincràcia del poble grec, pel que fa al seu pensament, la seva organització socio-política i les seves tendències culturals i artístiques. Per tant, serveix també d'introducció a l'assignatura d'*Història i civilització de Grècia*, de segon cicle, i a assignatures optatives, com *Societat i política en els textos clàssics*. Es veurà inicialment el condicionament geogràfic del món grec i s'indicaran les diverses fonts de treball. L'ideal de l'home grec es descriurà en totes les seves vessants, és a dir, es contemplarà el fenomen religiós, polític, cultural (=ideològic), relacionant-ho sempre amb el moment històric (períodes de la cultura grega), en una visió sincrònica coherent. El suport dels textos antics, tant epigràfics com literaris, serà imprescindible, acompanyats de textos d'autors moderns.

Objectius

Es pretén introduir l'alumne en uns continguts i en una metodologia que serveixin ja per sempre els seus interessos filològics, humanístics i lingüístics, en la seva justa dedicació. L'estudiant ha de ser capaç de comprendre les característiques principals del pensament grec al llarg de la seva història testimoniada en les seves manifestacions culturals (literatura, art, música, etc.) i polítiques, i això es pot comprovar bàsicament si és capaç de comentar adequadament qualsevol text escrit, suficientment representatiu, de la cultura grega.

Temari

0. Introducció

- 0.1. El marc geogràfic i cronològic del món grec.

1. La primera Grècia

- 1.1. La civilització micènica.
- 1.2. "Els segles oscurs". L'èpica homèrica.
- 1.3. L'època arcaica (I): els inicis de la *pólis*. Hesiode.
- 1.4. L'època arcaica (II): la crisi de la religió antiga. La poesia lírica.
- 1.5. L'època arcaica (III): l'emergència del pensament racional: els presocràtics.
- 1.6. L'època arcaica (IV): els inicis de la historiografia: d'Hecateu de Milet a Heròdot.

2. L'època clàssica I: el segle V a. C.

- 2.1. La tragèdia d'Èsquil i Sòfocles.
- 2.2. La sofística: el naixement de la pedagogia i l'humanisme. La tragèdia d'Eurípides.
- 2.3. La figura de Sòcrates.
- 2.4. La comèdia aristofànica.
- 2.5. La historiografia clàssica: Tucídides.

3. L'època clàssica II: el segle IV a. C.

- 3.1. La crisi de la Il·lustració. Xenofont.
- 3.2. L'oratòria àtica: Demòstenes i la crisi de la *pòlis*.
- 3.3. El sistema filosòfic-polític de Plató.
- 3.4. Aristòtil i el coneixement enciclopèdic.

4. El món hel·lenístic

- 4.1. El final de la *pòlis* i el nou món hel·lenístic.
- 4.2. Les escoles filosòfiques ‘menors’: estoicisme, epicureisme, cinisme i escepticisme.
- 4.3. El desenvolupament científic: Euclides, Arquimedes, Eratòstenes.

Avaluació

Atès el caràcter eminentment teòric de l'assignatura, el rendiment dels alumnes s'avaluarà per mitjà d'una prova escrita final obligatòria, que constarà de dues preguntes teòriques generals (cadascuna d'elles es triaran entre dos) i un comentari de text d'un autor clàssic o d'un text epigràfic, dels que figuraran en el dossier de l'assignatura. Serà opcional la realització d'un treball sobre alguna part del temari que no s'hagi pogut veure durant les classes; la puntuació d'aquest treball opcional, tant si és positiva com negativa, comptarà un 25% de la nota final.

Tutoria integrada

El temps atribuït als crèdits tutoritzats, que és d'una hora setmanal, es dedicarà a comentar una antologia de textos, a exposar les conclusions de les lectures fetes pels alumnes i a realitzar activitats de consulta i d'investigació tutoritzada a la biblioteca. Depenent del número d'alumnes matriculats, es dividiran o no en grups més petits en aquests crèdits.

Bibliografia

A principi de curs, els alumnes adquiriran al servei de fotocòpies de la Facultat de Lletres un dossier de l'assignatura, que contindrà, bàsicament, els textos que es treballaran a classe.

Bibliografia bàsica:

- J. Alberich *et alii*, *Grecs i romans*, Madrid: Alhambra 1991.
- J. Alsina, *Comprendre la Grècia clàssica*, Barcelona: Teide 1983.
- M. I. Finley, *El legado de Grecia: una nueva valoración*, Barcelona: Crítica 1983².
- W. Jaeger, *Paideia: los ideales de la cultura griega*, México: FCE 1974².
- W. Nestle, *Historia del espíritu griego*, Barcelona: Convivium 1960.
- B. Snell, *Las fuentes del pensamiento europeo*, Madrid: Gredos 1966.

J.-P. Vernant *et alii*, *El hombre griego*, Madrid: Alianza Editorial 1993.

Bibliografía complementaria:

- F. R. Adrados, *La democracia ateniense*, Madrid: Alianza Editorial 1985.
- J. Alsina, *De Homero a Elitis*, Barcelona 1989.
- R. Bianchi Bandinelli (ed.), *Historia y civilización de los griegos*, 10 vols., Barcelona: Bosch 1980-1983.
- J. Boardman; J. Griffin; O. Murray, *Historia Oxford del Mundo Clásico*, vol. I: *Grecia*, Madrid: Alianza Editorial 1988.
- C. M. Bowra, *La Atenas de Pericles*, Madrid: Alianza Editorial 1974.
- W. Burkert, *De Homero a los magos. La tradición oriental en la cultura griega*, Barcelona: El Acantilado 2002.
- J. Chadwick, *El mundo micénico*, Madrid: Alianza Editorial 1980.
- M. Detienne, *Les maîtres de vérité dans la Grèce*, Paris: François Maspero 1973..
- E. R. Dodds, *Los griegos y lo irracional*, Madrid: Alianza Editorial 1986.
- J. Ellul, *Historia de las instituciones de la Antigüedad*, Madrid: Aguilar 1970.
- J. Griffin, *Homero*, Madrid: Alianza Editorial 1984.
- W. K. C. Guthrie, *Historia de la filosofía griega*, 6 vols., Madrid: Gredos 1991-1993.
- M. I. Finley, *Los griegos de la antigüedad*, Barcelona: Labor 1985⁶.
- M. I. Finley, *El món d'Ulisses*, Barcelona: Empúries 1985.
- G. S. Kirk, *El mito: su significado y funciones en la Antigüedad y otras culturas*, Barcelona: Paidós 1985.
- J. S. Lasso de la Vega, *De Sofocles a Brecht*, Madrid: Planeta 1974².
- A. Lesky, *Historia de la literatura griega*, Madrid: Gredos 1983.
- P. Lévêque, *La aventura griega*, Barcelona: Labor 1968.
- J. A. López Férez (ed.), *Historia de la literatura griega*, Madrid: Gredos 1988.
- G. Mann; A. Heuss, *Grecia. El mundo helenístico*, 2 vols., Madrid: Espasa Calpe 1988.
- H.-I. Marrou, *Historia de la educación en la Antigüedad*, Madrid: Akal 1985.
- C. Miralles, *El helenismo: épocas helenística y romana de la cultura griega*, Barcelona: Montesinos 1981.
- Cl. Mossé, *La femme dans la Grèce antique*, Paris: Albin Michel 1983.
- P. Oliva, *Esparta y sus problemas sociales*, Madrid: Akal 1983.
- D. Plácido, *Las claves del mundo griego*, Barcelona 1993.
- E. Rohde, *Psique*, 2 vols., Barcelona: Summa 1942.
- M. S. Ruipérez; J. L. Melena, *Los griegos micénicos*, Madrid: Historia 16, 1990.
- M. S. Ruipérez; A. Tovar, *Historia de Grecia*, Barcelona: Hora 1983.
- J. P. Vernant, *Mito y pensamiento en la Grecia Antigua*, Barcelona: Ariel 1983.